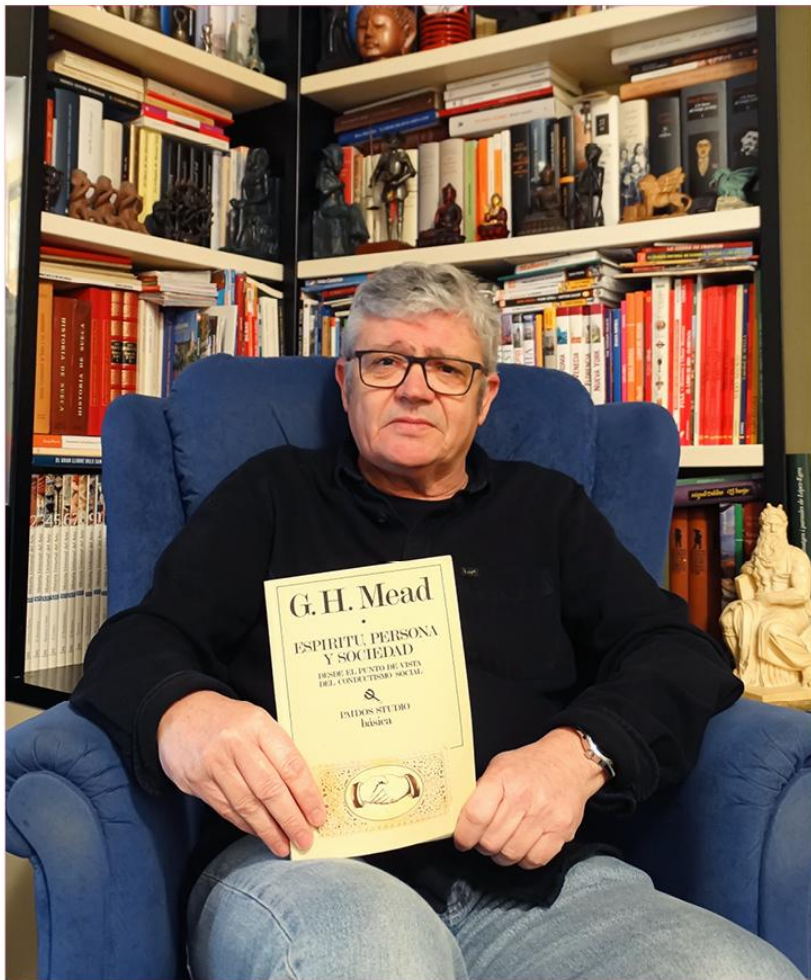

ENTREVISTA
CARLES VENDRELL CARBÓ
 PSICÒLEG DE L'AJUNTAMENT DE SUECA

“ELS XIQUETS ESTAN DONANT-NOS LLIÇONS DE CIVISME, CALMA, PACIÈNCIA I BON COMPORTAMENT”

Carles Vendrell Carbó és psicòleg de l'Ajuntament de Sueca des de l'any 1985 i coordinador del Gabinet Psicopedagògic Municipal des de 1988. Està especialitzat en Psicologia Educativa i en Psicologia Comunitària i, a més, també és expert en Psicologia Clínica i en Psicologia de la Intervenció Social. En els 35 anys que porta d'activitat professional ha presentat nombroses ponències en congressos de Psicologia, així com és autor de moltes publicacions en llibres i revistes de Psicologia aplicada als àmbits de l'Educació i la Intervenció Social.

En l'any 2013 el Col·legi Oficial de Psicologia de la Comunitat Valenciana li va atorgar la seua insígnia en reconeixement a la trajectòria professional.

Es pot comparar la situació actual amb alguna de les viscudes per tu des que començares a exercir?

No hi ha cap situació que es pugui comparar a l'actual, no sols a nivell professional sinó a tots els nivells. No hi ha precedents històrics d'esta greu situació a escala mundial; per això tant les conseqüències en la salut de la població, com els efectes de tota classe (educatius, socioeconòmics, polítics, etc...) que puguen produir-se a curt i mitjà termini no sabem quins seran. No hi ha experiència prèvia sobre una pandèmia d'esta envergadura.

La posada en marxa de l'estat d'alarma i el confinament ha variat totalment el rumb del dia a dia dels xiquets i xiquetes, i pot ser que açò els genere estrès, ansietat, solitud, frustració, avoriment... com poden fer front els menuts a estes situacions?

No és fàcil estar tot el dia tancats a casa, i més estant tots (o en alguns casos, quasi tots) els membres de la família junts. Que això a les xiquetes i xiquets i a nosaltres mateix ens pot causar ansietat, estrès, frustració, avoriment... i fins i tot ràbia, és molt normal. Hem de passar per una situació que nosaltres no hem triat i que no hem fet res per haver de patir-la. És normal tindre tots estos sentiments, de fet no tindre'ls sí que seria estrany. Per anar a poc a poc controlant-los, el millor que podem fer és acceptar la situació (no hi ha altre remei) i tractar de no veure-la com un problema, sinó com una oportunitat per a poder conivir d'una

FOTO CARLES VENDRELL

altra manera.

Conviure sense les preses produïdes pels horaris fixos establerts des de fora de l'àmbit familiar, oportunitat per gaudir dels sentiments i vivències dels membres de la família, una oportunitat per reorganitzar les rutines diàries d'altra manera. I és en eixa organització de les rutines on està la clau que ajudarà als xiquets i a nosaltres mateix, a enfrontar millor esta situació i a eixir enfortits d'ella.

Com d'important és que tinguen una rutina diària

on no deixen de banda les obligacions?

Hem de fer tot el possible perquè els xiquets/es no perden els hàbits d'estudi i treball, per això és convenient organitzar un horari diari que siga el més paregut possible a l'horari habitual de l'escola.

Este horari hauria de ser més o menys extens depenent de l'edat, i caldria elaborar-lo en família entre tots i totes, perquè així se sentiran més implicats. Perquè este horari siga efectiu, és molt important tindre en compte unes qüestions molt senzilles,

que són les següents:

- Cal respectar les rutines i normes bàsiques d'higiene i endreç: alçar-se a la mateixa hora tots els dies, arreglar-se i vestir-se en roba còmoda (no és convenient passar tot el dia amb el pijama), això contribuirà al fet que ens sentim més animats. Hem d'aprofitar esta situació per a reforçar estos hàbits tan importants, sobretot, rentar-se sovint les mans, que ja haurà de quedar-se com un costum per sempre.
- Establir el temps de dedicació a les tasques escolar seguint les indicacions que

vagen fent arribar des del centre educatiu.

- En l'horari diari s'hauria d'establir un temps per organitzar i netejar la casa entre tota la família. Això ajudarà a assumir responsabilitats i evitarà conflictes i discussions.

- Si en casa no hi ha suficient espai per a tindre un poc d'intimitat i respectar les activitats de cadascú, cal negociar també l'ús dels espais i les activitats que anem a fer.

- Cal gaudir i organitzar entre tots també el temps d'oci: fer un llistat d'activitats i procurar tindre a l'abast els materials necessaris: pintar, dibuixar, escoltar música, fer manualitats, muntar puzles, jugar a jo cs de taula..

- Els jocs i les activitats utilitzant pantalles, ja bé siga amb l'ordinador, la TV, consola, *tablet* o mòbil, també poden ajudar a aprendre moltes coses i a passar el temps d'oci. Però cal establir un horari per a este tipus de jocs que no sobrepassen com a màxim les 2 hores diàries, repartides entre el matí i la vesprada.

- La situació és ideal per fomentar l'afició a llegir. S'ha de programar un temps per a la lectura en totes les possibles modalitats: lectura lliure o dirigida, lectura per parelles o lectura per a fer tertúlia.

- L'exercici també és molt important per a tot el món, grans i menuts. Necessitem moure'ns i, com més xicotets siguen els xiquets, més encara. Establim en l'horari, una franja d'Educació Física per fer exercicis d'Educació Física i jocs amb ells.

- Per últim, una cosa molt important que cal tindre en compte és diferenciar entre els horaris i rutines d'un dia entre setmana dels del cap de setmana.

“

Les nostres tasques dins del Gabinet Psicopedagògic Municipal van dirigides a les causes que originen dificultats o inadaptacions escolars i socials, intervenint en els centres educatius (públics i concertats), les famílies i la comunitat en l'àmbit municipal. Estes intervencions van dirigides a assolir de forma genèrica objectius com ara:

- Prevenir i intervenir en les problemàtiques que puguen conduir al fracàs escolar i/o la inadaptació social dels alumnes.
- Promoure la coordinació entre tots els estaments que constitueixen la Comunitat Educativa.
- Afavorir l'adequació dels mètodes educatius a les característiques dels alumnes.
- Millorar la participació de les famílies en el procés educatiu.
- Potenciar les activitats de formació del professorat, propiciant la renovació pedagògica”.

► **Fins a quin punt s'ha d'informar els xiquets i xiquetes del dia a dia de com es va desenvolupant un problema com este? Millor ser realista amb els menuts o és preferible con-
tar-los mitges veritats?**

Hem de tindre clar que els xiquets i xiquetes no són adults en miniatura, sinó que tenen unes característiques psicològiques, evolutives i emocionals diferents segons l'edat que tenen. Per això, sense saturar-los i adaptant el llenguatge a cada edat, hem d'informar-los perquè coneguen la importància de la situació que estem vivint, entenguen les notícies que escolten, no les malinterpreten i no patiscuen ansietat o por.

És important ser honestos en la informació que els donem i evitar llargues explicacions. Si no tenim totes les respostes, podem buscar-les junts en les fonts més fiables que són les oficials. D'esta forma, i com a exemple d'allò que vull dir, els podem ensenyar a navegar de forma segura per internet evitant els llocs i informacions no adequats.

També és important destacar (a més de la perillositat del virus i les mesures preventives) la informació positiva, com ara que la majoria de la gent malalta es recupera i que hi ha excel·lents professionals a la sanitat treballant per curar als malalts, així com per trobar una vacuna contra el virus.

I aspectes com la por o la desesperança? Com es pot afrontar amb ells el patiment perquè algú del seu entorn pot sofrir la malaltia?

Com mesura general, és important no fer referència o destacar davant d'ells

les notícies sobre les persones molt malaltes o que han mort. En açò hem de vigilar les nostres converses amb altres adults, les xiquetes i els xiquets ens escolten i percebeixen les nostres ansietats i pors.

Després, hem de donar-los seguretat sobre l'estat de salut dels adults del seu entorn, com per exemple dels iaies, i informar-los del fet que ells saben protegir-se i tindre cura d'ells mateixos.

També, si tenen contacte amb freqüència amb altres familiars, es poden promoure -i establir com costum mentre dure el confinament- contactes virtuals. Les tecnologies de la informació i comunicació estan ajudant molt en la greu situació que estem passant.

Com pot afectar a les xiquetes i xiquets a nivell personal este període de confinament. Quin és el millor suport que poden rebre?

Estar tant de temps tancats a casa sense poder anar a l'escola, al parc, a les activitats extraescolars a les quals estaven acostumats, pot fer que els xiquets es posen nerviosos i s'enfaden o es frustren, s'angoixen, o es troben de vegades molt trists o confosos i això pot ocasionar enrabiades en els menuts i explosions d'agressivitat en els més majors.

Però he de dir per les notícies que tinc, tant les que m'arriben pels mitjans de comunicació, com les que tinc de forma directa per via telefònica o telemàtica a través dels seus pares, que els xiquets estan donant-nos lliçons de civisme, calma, paciència i bon comportament.

En general, tant les xiquetes i els xiquets, com els

“ **Estar tant de temps tancats a casa pot fer que els xiquets es posen nerviosos i s'enfaden i això pot ocasionar enrabiades en els menuts i explosions d'agressivitat en els més majors**”.

joves, estan demostrant que són resilients, solidaris, imaginatius i afectuosos, i això que a l'inici del confinament semblava que eren uns dels motius més greus de preocupació.

El més important que podem fer els adults és mantenir la calma, i això ho hem de fer tant en les situacions més complicades com en general sempre.

La millor manera de donar-los suport és generant-los seguretat. Hem d'actuar davant d'ells oferint-los un model de control, de confiança i d'afrontament positiu.

Encara que no ens n'adonem, ens estan mirant i aprenent de nosaltres. Reben més informació i aprenen molt més del nostre comportament i actituds que de les nostres paraules, per tant hem de cuidar la informació no verbal que els transmetem (gestos, to de veu, expressions facials...).

Hem de ser un exemple de mesures preventives d'higiene i salut, i d'organització de les tasques quotidianes, però també de calma i seguretat.

Per altra banda, com pot afectar a l'alumnat este període de confinament sense classes presencials?

Cal destacar el gran esforç que s'està fent des de l'administració educativa,

els centres educatius, les famílies, les professores i professors, així com pels mateixos psicòlegs educatius, pel reforçament acadèmic i escolar a casa; utilitzant el treball *online*, les plataformes digitals, els correus electrònics, les xarxes socials com Telegram i WhatsApp, les videoconferències, etc.

Però tot açò, encara que en general està funcionant més o menys bé, ha posat en evidència que ni tots els professionals de la docència ni totes les famílies tenen la mateixa disponibilitat de dispositius ni d'accés als mitjans tecnològics, ni molt menys els mateixos coneixements i habilitats per utilitzar-los, és a dir la mateixa competència digital.

De fet este és un dels temes prioritaris que es plantegen en les propostes de futur de caràcter estructural i pressupostari per afrontar la recuperació després de superada la crisi pròpiament sanitària.

Pense que en este tema, tots els que treballem al món de l'educació hem de ser més honestos i sincers que hem sigut mai.

És una opinió personal, però que està fonamentada en la meua convicció que esta pandèmia ha “enviat a setembre”, parlant en termes acadèmics, a totes les societats a escala mundial.

“ **La meua opinió personal és que esta pandèmia ha “enviat a setembre”, parlant en termes acadèmics, a totes les societats a escala mundial**”.

“ D'estos dies o mesos parlaran durant molts anys. I el que hauran après els enfortirà per sempre. La verdadera Escola és la Vida, i la Vida ha canviat. La situació que vivim està fent madurar molt a xiquets i joves, i a més per a bé”.

Així i, encara que les autoritats acadèmiques estan dient que este curs no serà un curs perdut, això té una validesa important però sols a efectes administratius. L'impacte que la falta de classes presencials tindrà en els alumnes és molt difícil d'avaluar. Això dependrà sobretot de l'etapa educativa i del nivell que estiguen estudiant els alumnes.

En els nivells superiors de l'ensenyament obligatori, així com en els ensenyaments postobligatoris els efectes negatius seran més evidents, i això és a causa de la major càrrega de continguts conceptuals i procediments, ara es diuen “competències”, que no van a poder-se treballar.

A la pregunta... L'aprenentatge de tots els conceptes, i procediments els podran realitzar els alumnes de forma satisfactòria? La contestació seria... Sí, però possiblement assolir-los al cent per cent ho faran més endavant. Però això és en realitat tan important? Perdran el curs? Quin curs? Mai hi ha un temps perdut. El temps és el que és.

D'estos dies o mesos parlaran durant molts anys. I el que hauran après els en-

fortirà per sempre. La verdadera Escola és la Vida, i la Vida ha canviat.

Dient-ho d'una forma més dura, així com estan perdent-se vides humanes, projectes de futur, vivències, empreses, llocs de treball, formes de gestionar les coses, etc... també s'han perdut les situacions del procés d'ensenyament-aprenentatge que no s'han pogut realitzar als centres educatius. I hem de tindre clar que no hi havia (hi ha) altra possibilitat i que per altra banda això costarà un poc de recuperar. Però hi ha una qüestió que pense que va a compensar en certa manera tot açò i és l'aprenentatge d'actituds positives que d'una forma implosiva estan tenint en este moment els xiquets/es i els joves. La situació que vivim està fent-los madurar molt, i a més per a bé.

I una vegada acabat este dur període pel qual estem travessant, com han d'afrontar el retorn al seu àmbit i a les seues rutines habituals?

Estic convençut que s'adaptaran molt fàcilment i amb moltes ganes a més, a la tornada al seu àmbit quotidià. Entre altres coses perquè estan acostumats a fer-ho després dels períodes de vacances escolars. En el que es refereix a les rutines habituals, pense que és molt important mantenir i consolidar

“ La solidaritat, l'empatia, la col·laboració i els sentiments de pertinença i participació haurien de ser valors i actituds primordials”.

tots els hàbits positius que han adquirit estos dies, pel que fa a higiene, alimentació, descans i organització del temps de treball i d'oci.

Per finalitzar, quin missatge t'agradaria donar als lectors?

Vull aprofitar per a donar als lectors un missatge d'ànim i d'optimisme. Quan isca publicada la revista encara estarem baix les mesures del confinament per l'Estat d'Alarma, o inclús pot ser que les mesures siguen més extraordinàries encara. Així, l'únic que puc fer, tot esperant que puguem tornar a la “normalitat” al més prompte possible, és animar-los a continuar amb totes les mesures que hem de complir. També, i si consideren oportuns els consells i recomanacions que he donat, encara que siga en un poc de retard, que comencen a aplicar-los. Sempre arribem a hora per millorar el procés educatiu de les xiquetes i els xiquets.

Pel que fa a la situació que

anem a viure i enfrontar després de superada, o controlada la crisi sanitària del coronavirus, i tenint en compte que la Societat va a canviar radicalment, la catedràtica d'Ètica de la Universitat de València, Adela Cortina, en una entrevista que li feren recentment va dir una frase que se'm va quedar gravada i que compartisc: “Després d'esta crisi, per poder tirar endavant es va a necessitar tota la “capacitat moral” i tot el “capital ètic” de cadascú”.

Van a ser temps en què la solidaritat, l'empatia, la col·laboració i els sentiments de pertinença i participació haurien de ser valors i actituds primordials; i per la forma en què ha reaccionat la majoria de la nostra societat durant les últimes setmanes, amb mostres tan grans i encomiables de responsabilitat, professionalitat i solidaritat, pense que podem ser optimistes i tindre esperances en un futur millor, per a tots nosaltres i per a les noves generacions. ■